

Hacı Bayram Veli Kütüphanesi S, 91-94

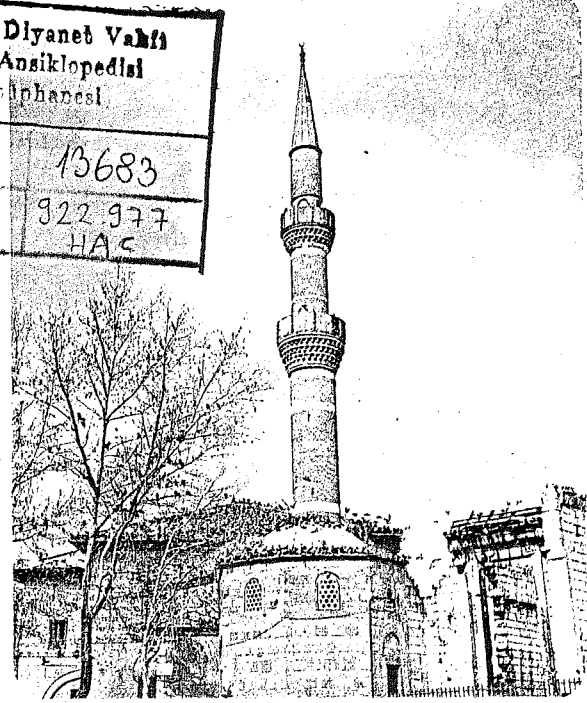
0 800 78

28 HAZİRAN 1993

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI
KÜLTÜR BAKANLIĞI
VE
ANKARA VALİLİĞİ'NİN
İŞBİRLİĞİ İLE DÜZENLENEN

I. HACI BAYRAM-I VELÎ SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ

Türkiye Diyanet Vakfı Am Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No. :	13683
Tanımlı No. :	922 977 HAC

8 - 9 MART 1990 - A N K A R A

Ahvâl¹¹, Gelibolulu Alî'nin "Küh-ül Ahbar" adlı tarihinin basılmamış kısmıdır.¹²

Somuncu Baba'nın müridleri; Hacı Bayram-ı Velî (753-833H / 1352-1429M), Emir Sultan Seyyid Şemseddin Muhammed Buhârî (770-833H/1368-1429M), Molla Şemseddin Muhammed Fenârî (751-834H/1350-1431M), Şeyh Sücaüd-din Karamanî (?-?), Şeyh Muzafferüddin Karamanî (?-?).

Somuncu Baba'nın eserleri şunlardır:

- Şerhu Hadis'i-Erbain (Kırk Hadis Şerhi)¹³
- Risâletü'z-Zikir (Zikir Risalesi)¹⁴
- Silahı'l-Müridin (Müridlerin Silahı)¹⁵
- Kaşifü'l-Estâr an Vechi'l-Esrar¹⁶

HACI BAYRAM ZAVİYESİ

Prof. Dr. Beyhan KARAMAĞARALI

Anadoludaki şehirlerden bazılarında zaviye yapılarının ağırlıkta olduğu, medreselerin ise bir-iki veya hiç bulunmadığı dikkati çekmektedir. Böyle şehirlerden birisi de Ankara'dır. Ankara'da Kara medrese diye bir yapıdan söz edilmekte ise de herhangi bir açıklayıcı bilgiye rastlanmamıştır. Buna mukabil Ankara ve çevresinde 75 adet bizzat Ankara içinde ise 17 adet tarikat yapısının bulunduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Ancak bunların büyük kısmı yıkılmış, başka yapı içinde kalmış, bazan'da ismi değişmiş ve sadece cami olarak anılmıştır. Ankara'da halen 11 tarikat yapısının mevcut olduğu görülmektedir. Bunlar Hacı Bayram Zaviyesi hariç, Ahi Tura, Ahi Yakup, Ahi Şereffeddin, Ahi Hüsameddin, Karaca Bey, Tirtzade, poyracı, Cenabi Ahmed Paşa, Taceddin ve Şeyh izzeddin zaviyeleridir. Bu zaviyeler Ahiliğe, Bayramiliğe aittirler. Bu durum, Ankara'nın sosyal ve kültürel hayatına tasavvufun ve Ahiliğin hakim olduğunu göstermektedir. Ankara aslında bir Ahiler şehridir. Amsterdam Rijsds Museum'da bulunan yağlı boya tabloda kale dışında kurulan pazar yerinde kadınların da hem alıcı hem de satıcı olarak resmedilmeleri, Ahilerin sosyal hayatını da aksettirmesi bakımından ehemmiyet arzeder. Kadınların Ahilikte mühim bir yer işgal ettiğini Kırşehir'deki Bacıyan-ı Rum tairesi de göstermektedir. Ahî Evran'ın karısı Fatma Bacı, Ahiliği Anadolu'da yaymaya çalışan Şeyh Şihabüddin Sühreverdi'nin Halifelerindendir. Ancak Ankara'da hiç bir kadının zaviye veya imaret yaptırdığını bilmiyoruz.

Ankara'daki İmaret ve zaviyeler, Aslanhane hariç, Timur'un Ankara'ya gelişi-nden sonraya aittir. Bu büyük bir tesadüf değilse Ankara'daki tasavvufi düşünce, Timur istilâsı zamanına, aşağı yukarı 1402 civarına rastlamaktadır. Meydana gelen mistik potansiyel, Ankara'nın mimarisine ve el sanatlarına da tesir etmiştir. Ters T tipi planlı imaretlerin yanı sıra, dikdörtgen planlı mescid ve imaret veya zaviyesi bulunan yapılar ortaya çıkmış, Selçuklu ve Beylikler dönemlerinden farklı bir çini duvar kaplaması dekorasyonu, alçı mihrap süslemesi, ahşap üzerine renkli kalem işleri ile bezeli tavanla, pencere ve minber süslemeleri, kozmik anlamlı şekiller ve Ankara'ya has bir mezartaşı işçiliği meydana gelmiştir. Ankara ve Bursa da pekçok örneği bulunan bu ürünler daha sonraları Anadolu'da yaygınlaşmıştır.

Hacı Bayram Zaviyesi de Ankara'nın XV yüzyılda geçirmekte olduğu ekonomik, ruhi ve kültürel bunalım içerisinde kurulmuştur. Ekonomik bakımdan kendi

11. Mektubü İzzet-Zade Abdül-Aziz Efendi, *Teraclm-i Ahvâl*, İstanbul Üniversitesi Kitaplığı, No: 2456, Vr. 13b.

12. Ali, "Küh-ül-Ahbar" (Basılmamış Kısmı) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, NO: 5959, Vr. 32b

13. Çok küçük oylumda olan kitabın tasbit edilmiş 5 nüshası bulunuyor.

14. Yedi yaprak ve 21 satır olan bu kitabın fotoğraf nüshası Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi Müdürü Ali Rıza Karabulut'ta bulunmaktadır.

15. Bu da küçük boy bir kitaptır. (1b-7a)

16. Bu kitap Araştırmacı-İlahiyatçı Kâmil Şahin'in Özel kitaplığında bulunmaktadır. Arapça'dır ve talik yazıyla yazılmıştır. Tasavvuf eskarla (zikirleri) ile ilgilidir. Somuncu Baba'nın şimdiye kadar üç eseri olduğu biliniyordu. Bu eserle birlikte bu sayı 4'e yükselmiş bulunuyor. Bu eserin en kısa zamanda yeni harflere çevrilerek basılması en büyük dileğimizdir. Yazarı olarak "Şemseddin Musa oğlu Ebu Hamid el-Aksarayî" biçimindedir. 12 sayfa olup 1232'de (1816) istinsah edilmiştir.